

ДИДАКТИЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ЯК МЕТОДИЧНА ОСНОВА РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

У статті розглядаються теоретичні аспекти дидактичної технології розвитку управлінського мислення майбутніх магістрів військового управління в системі післядипломної освіти.

Ключові слова: розвиток, управлінське мислення, дидактична технологія, система післядипломної освіти.

В статье рассматриваются теоретические аспекты дидактической технологии управленческого мышления будущих магистров военного управления в системе последипломного образования.

Ключевые слова: развитие, управленческое мышление, дидактическая технология, система последипломного образования.

The article is devoted to theoretical aspects of didactical technology of administrative thinking development of future Master's of military management within the post-graduate education system.

Key words: development, administrative thinking, didactic technology, post-graduate education system.

Постановка проблеми. Успішність управління військами під час бою неможливе без проникнення в сутність складної, швидко змінної бойової обстановки, без розкриття замислів противника, протиставлення йому своїх творчих, неочікуваних для ворога способів і прийомів ведення бойових дій. Тільки при правильному вирішенні цієї проблеми можна цілеспрямовано здійснювати підготовку військових управлінців, ефективно організувати навчальний процес з метою розвитку їх практичного мислення, вміло підбирати і призначати офіцерів на посади, які відповідають їх здібностям.

Згідно концепції військової освіти в Україні, яка розроблялася відповідно до Конституції України та інших законодавчих актів України з питань оборони та національної безпеки, передбачається підготовка магістрів військового управління в Національному університеті оборони України (НУОУ) – фахівців оперативно-тактичної ланки управління [7, с. 329].

Аналіз досліджень і публікацій. Останні дослідження, що стосуються проблеми підготовки військових фахівців та розвитку у них управлінського мислення, охоплюють також такі питання: визначення педагогічних умов підготовки майбутніх офіцерів до управлінської діяльності (О.М. Аксьонова, А.О. Афанасьєв, О.В. Торічний, В.Л. Уліч); формування готовності майбутніх магістрів військово-соціального управління до управлінської діяльності (О.В. Бойко); педагогічних умов формування критичного мислення курсантів

(О.Г. Марченко); процесу вдосконалення організаційних форм і методів навчання майбутніх офіцерів і оцінювання його результатів (Л.В. Боровик, В.В. Корнєшук, Ю.І. Сердюк, І.О. Томків, Ю.Г. Юрчук); адаптації курсантів до навчальної та професійної діяльності (Г.І. Васильєв, С.О. Казьмірчук); розвитку управлінської компетентності майбутніх магістрів військового профілю (Т.М. Мацевко); формування педагогічної компетентності майбутніх магістрів військового управління (І.П. Чистовська); формування різних компонентів педагогічної культури майбутніх офіцерів (В.В. Гриньков, О.М. Гомонюк, С.В. Капітанець, Ю.В. Кудінов, В.С. Маслов, С.М. Морозов, В.П. Печенізький); психологічної діагностики професійної придатності управлінських кадрів (І.В. Шама); особистісно-орієнтованої підготовки військових фахівців (В.В. Ягупов); розвитку військової освіти України (М.І. Нецадим) та ін.

Відзначимо, що окремі аспекти дослідження інтелектуальної діяльності особистості, які тісно пов'язані з феноменом управлінського мислення, були і є предметом досліджень у різних наукових галузях: філософії, психології, педагогіці, кібернетиці, логіці тощо. Так, загальні теоретичні підвалини розумової діяльності особистості було висвітлено в наукових працях зарубіжних (А. Анастасі, Дж. Брунер, Є. Боне, М. Вертгеймер, Дж. Гілфорд, Ж. Піаже) і вітчизняних (Г.С. Костюк, О.М. Леонт'єв, С.Л. Рубінштейн, К.О. Славська та ін.) учених. Вивченню різних стилів мислення та

пов'язаних із ними розумових стратегій особистості присвячені дослідження Б.Г. Ананьєва, А.В. Брушлінського, П.Я Гальперіна, В.П Зінченка, М.М Кашапова, Ю.М Кулюткіна, Б. Ф. Ломова, О.К Тихомирова, Б.М. Теплова, М.О Холодної.

Метою статті є теоретичний аналіз обґрунтування дидактичної технології розвитку управлінського мислення майбутніх магістрів військового управління в системі післядипломної освіти та виокремлення її особливостей.

Виклад основних результатів дослідження. Під управлінським мисленням розуміємо систему розумових стратегій, прийомів, навичок і операцій, до якої особа схильна в силу інтелектуальних, професійних і фахових особливостей. На нашу думку, управлінське мислення офіцера формується під час отримання першої вищої військової освіти, а розвивається в процесі набуття практичного досвіду у військах і системі післядипломної освіти.

У даній статті, розглянемо такі поняття, як «технологія», «дидактика» та «дидактична технологія розвитку управлінського мислення».

Технологія («techne» – майстерність, мистецтво та «logos» – поняття, учіння) – сукупність знань про способи та засоби здійснення процесів, при яких виникають якісні зміни об'єкта [12, с. 49].

Дидактика («didaktikos» – повчаючий і «didasko» – вивчаючий) – являється частиною педагогіки, яка розробляє проблеми навчання та освіти. Основними категоріями дидактики являються: викладання, навчання, учіння, освіта, знання, уміння, навички, а також ціль, зміст, організація, види, форми, методи, результати (продукти) навчання. Дидактика – наука про навчання та освіту, їх цілі, зміст, методи, засоби, організацію, досягнуті результати [12, с. 38].

З визначених попередньо понять дидактики та технології ми даємо визначення, що **дидактична технологія** – це система найбільш доцільних способів досягнення поставлених навчальних, виховних, розвивальних та інших цілей підготовки майбутніх магістрів військового управління у НУОУ. Це методична складова військово-дидактичного процесу, що визначає найбільш раціональні й ефективні

напрями, принципи, методи, методики й способи досягнення кінцевих освітньо-професійних цілей їх професійної підготовки. Головною її метою є досягнення високого рівня розвиненості ціннісно-мотиваційного, поняттєво-змістовного, емоційно-вольового, праксеологічного, менеджерського та суб'єктного критеріїв, які відображають функціональну надійність їх психіки в умовах військово-професійної діяльності та адекватно забезпечує виконання поставлених перед ним управлінських завдань.

“Ідея керування дидактичним процесом, проектування і відтворення навчального циклу” [13, с. 136] має лежати в основі дидактичної технології розвитку управлінського мислення у майбутніх магістрів військового управління в системі післядипломної освіти.

Крім того, вона має задовольняти конкретним методологічним вимогам, критеріям технологічності (Г.К. Селевко), а саме: *концептуальності* (має спиратися на певну наукову концепцію, що включає філософський, дидактичний і соціально-педагогічний аспекти досягнення поставлених цілей); *системності* (у ній мають простежуватися всі ознаки системи: логіка процесу, взаємозв'язки його частин, цілісність); *керованості* (передбачає можливість діагностичного цілепокладання, проектування процесу навчання, поетапного діагностування, варіювання засобами і методами з метою коригування результату); *ефективності* (має бути ефективною за результатами та оптимальною за витратами, гарантувати досягнення певного стандарту); *відтворюваності* (мати можливість застосування, повторення іншими) [7, с. 721-722].

Принципи суб'єктно-діяльнісного підходу до вивчення особистості фахівця висвітлені у працях К.О. Абульханової-Славської, А.В. Брушлінського, Є.О. Климова В.Г. Кремень, В.В. Рибалка, В.О. Татенко, В.В. Ягупова та ін..

Ми висуваємо такі головні вимоги до суб'єктно-діяльнісного підходу щодо технології професійної підготовки майбутніх магістрів військового управління: навчальний матеріал має забезпечувати виявлення змісту їх суб'єктного досвіду, включаючи досвід попередньої професійної підготовки та управлінської діяльності;

викладання навчального матеріалу має бути спрямованим не тільки на розширення їх обсягу, структурування, інтегрування, узагальнення та систематизацію предметного змісту, а також на постійне перетворення набутого суб'єктного досвіду кожного майбутнього магістра військового управлінця. У процесі професійної підготовки майбутніх магістрів військового управління необхідне постійне узгодження суб'єктного досвіду з науковим змістом здобутих знань, навичок і вмінь; активне стимулювання слухачів до самоцінної творчої навчальної діяльності, зміст і форми якої мають забезпечувати їм можливість самоосвіти, саморозвитку, самовираження та самоактуалізації у процесі оволодіння знаннями, набутті військово-професійних і управлінських навичок, умінь у військово-дидактичному процесі. Слід зазначити, що майбутні магістри військового управління за допомогою науково-педагогічного працівника можуть вибирати форму та види навчання, а також за допомогою квазіуправлінських ситуацій наповнювати змістовну складову заняття що сприяє правильному конструюванню та організації навчально-виховного процесу. Під час навчально-виховного процесу необхідно забезпечувати контролювання та оцінювання не тільки кінцевого результату навчальної діяльності офіцерів оперативно-тактичної ланки управління, а й, головним чином, їх творчу характеру. На нашу думку, освітній процес має забезпечувати побудову, реалізацію, саморефлексію, самооцінювання навчальної діяльності як вида суб'єктної діяльності.

Для обґрунтування змісту і умов функціонування дидактичної технології розвитку управлінського мислення нами обраний військово-дидактичний процес, що запропонований В.В. Ягуповим [14, с. 21-22]. Головними його структурними компонентами є цільовий, стимулюючомотиваційний, змістовний, операційно-діяльнісний, контрольнорегулюючий, оціночно-результативний та суб'єктсуб'єктний. Особистісну спрямованість військово-дидактичному процесу надають гуманізація, гуманітаризація і демократизація її компонентів, а щодо процесуального компонента – формування суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин між майбутніми магістрами військового

управління та науково-педагогічними працівниками.

Основними складовими змісту дидактичної технології розвитку управлінського мислення у майбутніх магістрів військового управління є типові та нетипові ситуації, особливості їх майбутньої управлінської діяльності на оперативно-тактичній ланці управління. На їх основі, за методом аналогій В.А. Козакова [6, с. 92], нами створено створювано блок навчальних завдань, максимально наближених до майбутньої управлінської діяльності. За його допомогою розвивається управлінське мислення майбутніх магістрів військового управління. А зміст такого мислення насамперед зумовлений певними специфічними рисами їх управлінської діяльності та особливим характером взаємин управлінського мислення і управлінської діяльності на оперативно-тактичній ланці управління.

Перша суттєва специфіка – це включеність управлінського мислення у військово-професійну діяльність, яка зумовлена цілями та змістом діяльності офіцерів оперативно-тактичної ланки управління: “в безпосередньому зв'язку мислення з діяльністю” [4, с. 15].

Друга особливість пов'язана з особистістю офіцера під час отримання другої вищої освіти, тобто з суб'єктом педагогічної діяльності – науково-педагогічним працівником. Основний мета навчальної та управлінської діяльності науково-педагогічного працівника – це спонукати суб'єкта навчальної діяльності – майбутнього магістра військового управління до самоуправління власною навчальною та квазіуправлінською діяльністю, а також в подальшому – метауправлінською діяльністю (управління суб'єктами тактичної ланки управління).

Третя специфіка пов'язана з багатогранністю цілей, завдань і функцій управлінської діяльності майбутніх магістрів військового управління на оперативно-тактичній ланці управління, що визначає також різноманітну природу та культуру управлінського мислення, показує безмежні можливості його протікання.

Проаналізувавши такі функції управлінської діяльності, як мотиваційно-стимулювальну, планувальну, організаційну, координувальну, коригувальну, оцінювальну

та контролювальну, які в комплексі задіяні слухачами та застосовуються ними у навчальній та управлінській діяльності, ми з'ясували, що ці функції суттєво ускладнюють зміст і процес практичного – професійного – управлінського мислення майбутніх офіцерів оперативно-тактичної ланки управління.

Четверта специфіка управлінського мислення ґрунтується на попередній. Її сутність полягає у глобальності і конкретності цілей управлінської діяльності які ставляться перед офіцерами оперативно-тактичної ланки управління.

Отже, при використанні дидактичної технології під час навчання майбутніх магістрів військового управління у них формується та розвивається творча складова особистості військового фахівця. Навчаючи, ми маємо наповнювати загальновійськовим, національним, особистісним і фаховим змістом життєві і військово-професійні ідеали офіцерів, надати їм можливість самоактуалізуватися в майбутній управлінській діяльності.

Військово-дидактичний процес із майбутніми магістрами військового управління нами був організований на п'яти етапах розвитку внутрішнього плану дій – здібності діяти в «умі» [4, с. 345-346].

Мислення є єдністю інтуїтивного та логічного. Я. О. Пономарьов розглядає творчий акт як включений у контекст інтелектуальної діяльності по схемі: на початковому етапі постановка проблеми активної свідомості, потім на наступному етапі активне безсвідоме вирішення, а на третьому етапі – відбір і перевірка правильності рішень, що є результатом функціонування свідомості [4, с. 347].

У військово-дидактичному процесі нами було застосовано різноманітні види завдань: *предметно-пізнавальні завдання* [9, с. 142], що спрямовані на засвоєння поняттєвого та операційного апарату управлінської діяльності (на початковому, теоретичному етапі навчання); *практично-орієнтовані завдання* (передбачали організацію виконання рішення і координацію діяльності підлеглих командирів та ін.). Для їх вирішення застосовувалися *професійно-орієнтовані завдання*. Найбільш ефективними квазіуправлінськими завданнями для розвитку управлінського мислення

майбутніх магістрів військового управління будуть, на нашу думку, творчі *комплексні управлінські завдання* [1, с. 121].

Нами були підібрані такі завдання, які мали б активізувати управлінське мислення слухачів, спонукати формування у них практичного інтелекту:

– створення проблемних управлінських ситуацій на виявлення суперечностей щодо застосування військ, під час проведення бойової виучки. Завдяки цьому у майбутніх офіцерів оперативно-тактичної ланки розвивається діалектичне мислення та формується ясність під час пошуку проблеми, формуються здатності у звичайних ситуаціях «бачити», виходячи за межі того, що було засвоєно раніше, фіксувати суперечності, відслідковувати динаміку їх розвитку та оцінювати правильність вирішення управлінських завдань;

– квазіуправлінські завдання на уточнення мети, умов, вимог та обмежень щодо прийняття управлінського рішення (з недостатньою чи надмірною вихідною інформацією, яка містить протиріччя). Завдяки таким завданням можна з'ясувати чутливість слухачів до проблемних ситуацій, визначити їх здатності виявляти елементи таких ситуацій та виокремити їх взаємозв'язок;

– управлінські завдання на конструювання (моделювання) різноманітних управлінських ситуацій. Можуть бути застосовані для формування і розвитку у офіцерів оперативно-тактичної ланки управління проективності мислення, здатності проектувати структурно-функціональні взаємовідносини в управлінській діяльності;

– комплексні завдання на прогнозування, планування, координацію та регулювання військово-професійної діяльності підлеглих командирів (начальників). Під час таких занять у майбутніх магістрів оперативно-тактичної ланки відбувається розвиток здатності мисленнєво імітувати поведінку в тих чи інших управлінських ситуаціях і передбачувати (прогнозувати) власні та чужі помилки.

Практичне вирішення квазіуправлінських завдань на командно-штабних навчаннях і військовому стажуванні, де майбутні магістри

військового управління виконували реальні управлінські завдання, сприяли їх закріпленню.

Отже, застосування квазіуправлінських ситуацій нами забезпечувалося на основі врахування управлінського досвіду майбутніх магістрів військового управління, створення «банку» проблемних реальних управлінських завдань. Слухачам визначалися завдання, що ними аналізувалися, порівнювалися. Запропоновані майбутніми магістрами військового управління рішення застосовувались на практиці, на основі чого виокремлювалися позитивні та негативні результати дій.

Слід зазначити, що у процесі підготовки та проведенні групового заняття мають використовуватися такі дидактичні прийоми та способи: переконання та стимулювання; вирішення завдань; систематизація, конкретизація, класифікація та узагальнення навчального матеріалу; взаємонавчання, групова робота, парне навчання; дискусія; елементи круглого столу та мозкового штурму; самостійна робота; ділова гра; презентація управлінського рішення тощо.

У конструюванні окремих навчальних занять нами враховувалися вимоги, розроблені сучасною педагогічною наукою. Основними методами, що застосовувалися під час практичного навчання, були методи аналізу конкретних ситуацій, або кейс-методу, метод випадків тощо.

Підкреслюємо, що серед форм і методів, що сприяють удосконаленню здатностей управлінського мислення варто назвати: співпрацю та співробітництво, які використовуються з метою здобуття нової інформації, вирішення проблеми; проведення наукового експерименту; створення проекту; сократичні семінари тощо. Під час такого навчання майбутні офіцери оперативно-тактичної ланки управління «розбираються» в думках, ідеях, спірних управлінських питаннях і ціннісних орієнтирах. При розгляді «проблемних питань», ними здійснюється аналіз протилежних точок зору і формуються власні висновки, що спонукають до розвиватку управлінського мислення.

Особливої уваги потребує розглядання методу розвитку управлінського мислення - створення «портфоліо». Цей метод використовується достатньо ефективно для оцінювання кінцевого та загального

результатів роботи навчальних груп. «Портфоліо» містить матеріали, що відбивають найкращі спроби розв'язання квазіуправлінської проблеми, тобто результат обдумування: колективне осмислення проблеми невеликою кількістю людей у навчальній групі; усні, письмові, візуальні чи інші презентації. Отже він дає можливість виявити глибину управлінських знань слухачів і продемонструвати їх здатність стратегічно, системно та логічно мислити.

Підвищення самостійності майбутніх офіцерів оперативно-тактичної ланки управління в процесі навчання і виховання є однією з умов розвитку їх управлінського мислення. Вона передбачає не лише самоконтроль і самооцінку власних дій, але і самодіагностику, самоаналіз отриманих під час навчання результатів, що сприяє формуванню і розвитку у майбутніх магістрів оперативно-тактичної ланки таких важливих якостей, як толерантність, позитивна мотивація військово-професійної діяльності та ін. Отже, якщо вважати за аксіому, що сьогодення вимагає засвоєння знань заради вмінь, то майбутні маістри військового управління мають бути готовим до того, що під час їхньої військово-професійної діяльності їм доведеться виконувати контролюючу, оцінювальну мотиваційну, планувальну, координаційну та коригувальну функції.

Зазначимо, що науково-педагогічні працівники і майбутні маістри військового управління як суб'єкти викладання й учіння є центральними постатями нашої дидактичної технології. Керівна роль належить суб'єкту викладання – науково-педагогічному працівнику, який реалізує у своїй діяльності і виховну, і розвивальну, і навчальну функції військової освіти.

Організаційною формою технології є модульна система, а методологічним підґрунтям – праці А.М. Алексюка, В.В. Давидова, О.Є. Гуменюка, П.Я. Юцявічене та ін., в яких досліджувалась модульна організація процесу навчальної діяльності тих, хто вчиться.

Перебіг *процесу розвитку управлінських знань, навичок, вмінь і здатностей* наочно можна подати у вигляді різноманітних графів. Відповідно до алгоритму формування та розвитку складного уміння, розробленого В.В. Ягуповим [14, с. 25], таким графом може бути табл. 1.

Етапи формування та розвитку управлінських умінь і здатностей

Етап	Зміст етапу	Навчальні дисципліни, види навчання, що забезпечують сформуваність і розвиненість управлінського мислення
1.	оволодіння теоретико-методологічними основами управління	ввідний курс у спеціальність, дисципліни психолого-педагогічного циклу
2.	оволодіння навичками, окремими уміньми, що забезпечують виконання управлінських завдань	дисципліни психолого-педагогічного циклу (групові вправи, виконання курсових робіт)
3.	оволодіння управлінськими здатностями	спеціальна дисципліна, навчальні модулі, КШН, рольові ігри; виконання квазіуправлінських завдань
4.	формування комплексних управлінських здатностей здійснювати на основі індивідуальної технології управлінського мислення	предмет із спеціальності, військове стажування, КШН, виконання магістерської роботи, подальше удосконалення у військах

Завдання кожного етапу реалізуються шляхом послідовного оволодіння культурою управлінської діяльності на різних рівнях. Найбільш оптимально їх розв'язанню сприяє теорія поетапного формування розумових дій, яка обрана психологічною концепцією нашої технології. Водночас, кожен рівень характеризується певним рівнем складності завдань.

Перший рівень – репродуктивна діяльність. Це – уміння майбутнього магістра військового управління діяти за заданим алгоритмом, який характеризується однозначним набором простих дій і операцій із використання певних масивів відомої інформації. Він розвивається при вивченні теоретичного матеріалу у процесі лекцій, практичних занять, а також вдосконалюється під час самостійної роботи.

Другий рівень – діяльність за складним алгоритмом з окремим конструюванням управлінських рішень, яка вимагає опанування великими масивами оперативної та раніше засвоєної навчальної інформації. Тут має місце діяльність з елементами узагальнення, систематизації та відтворення відомої інформації, для якої характерне формування стереотипних навичок, умінь і здатностей щодо реалізації комплексу управлінських функцій.

Третій рівень – діяльність майбутніх магістрів військового управління у процесі реалізації складних алгоритмів, яка вимагає ухвалення самостійного управлінського рішення на оперативно-тактичній ланці управління, оптимального оперування

складними масивами різноманітної інформації. Вона відбувається за допомогою продуктивних дій та операцій, які здійснюються на певній множині об'єктів. Це – евристична діяльність, для якої характерні оперативність, швидкість реагування та ухвалення рішення у швидкоплинних умовах управлінської діяльності.

Четвертий рівень – інформаційно-продуктивна діяльність майбутніх магістрів військового управління при вирішенні раніше невідомих управлінських завдань під час квазіуправлінської діяльності, які вимагають культуру формулювання та розв'язування управлінських проблем у нестандартних (невизначених) ситуаціях, здатність висувати гіпотези та знаходити ефективні методики їх перевірки. Це – управлінська діяльність, яка передбачає сформованість у них управлінського мислення та здійснюється на основі здатностей щодо проектування, прогнозування та моделювання управлінської діяльності на оперативно-тактичній ланці управління.

Робота щодо розвитку зазначених умінь і здатностей охоплювала всі форми організації навчальної діяльності слухачів: лекції, практичні заняття, самостійну роботу та специфічні навчальні заходи. Так, на лекціях вони залучались до визначення мети, постановки завдань для її вирішення; на практичних заняттях опрацьовувалися вміння визначати ключові питання теми, встановлювати взаємозв'язки між ними, формулювати висновки, а самостійна

Питання педагогіки

підготовка розвивала здатності системно опрацювати навчальну інформацію.

Проте загальний алгоритм розвитку управлінського мислення майбутніх магістрів військового управління був збережений і включав такі етапи: *попередній* (формування мотивації квазіуправлінської діяльності та її постійне збагачення); *безпосередній* (організація навчальної діяльності, а також розвиток культури її оцінювання та самооцінювання; надання цієї діяльності суб'єктного, професійного та фахового смислу, а також переведення отриманих знань, навичок, умінь і здатностей у практичну площину, набуття управлінського досвіду їх практичного застосування в швидкоплинних квазіуправлінських ситуаціях); *рефлексивно-завершальний* (узагальнення та систематизація отриманих знань, сформованих навичок, умінь і здатностей, їх доведення до індивідуального стилю управлінської діяльності, а також здійснення підсумкового контролю, самоконтролю, оцінювання і самооцінювання набутих управлінських знань і досвіду та організації творчої рефлексії та саморефлексії).

В основу підготовки майбутніх магістрів військового управління було покладено такий алгоритм роботи: характеристика управлінської діяльності; особливості проектування та моделювання її оптимального змістовно-структурного варіанту на оперативно-тактичній ланці управління; розвиток управлінських навичок, умінь і здатності у навчальній діяльності.

У процесі аналізу конкретної управлінської ситуації майбутніми офіцерами оперативно-тактичної ланки управління не лише було виявлено позитиви та недоліки ухвалених рішень, але й паралельно з цим, ними обґрунтовано власні пропозиції для їх подолання. У результаті такої роботи вони отримували необхідні знання, розвивали навички, уміння і здатності управлінської діяльності, які допомагали офіцерам уникнути типових

помилку у процесі реалізації управлінських функцій.

Таким чином, при відповідній організації навчання з боку науково-педагогічних працівників у майбутніх офіцерів оперативно-тактичної ланки управління розвивається управлінське мислення, практичні здатності та виховуються професійно важливі якості – впевненість, творчість і відповідальність за ухвалені управлінські рішення.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, зважаючи на важливість і необхідність розширення можливостей ВВНЗ щодо навчання і виховання офіцерів оперативно-тактичної ланки управління на сучасному етапі розвитку Збройних сил України, можна дійти висновку, що системне застосування дидактичної технології з розвитку управлінського мислення дає можливість вирішити такі навчально-виховні завдання: сприяння розвитку культури управлінського мислення, як компонента управлінської діяльності; формування та розвитку позитивних цінностей, вмінь і здатностей під час прийняття та ухвалення рішень; формування та розвитку здатностей організовувати самостійну роботу, навичок самостійно шукати потрібну інформацію і застосовувати в певних ситуаціях, створювати високу мотивацію до безперервної освіти, атмосферу співпраці; сприяти постійній, активній професійній взаємодії; вчити робити власний вибір, приймати відповідальні управлінські рішення, бути лідером військового колективу.

Даний аналіз дидактичної технології розвитку управлінського мислення майбутніх магістрів військового управління у навчально-виховному процесі не претендує на вичерпність, він є спробою активізувати розвиток і саморозвиток суб'єкта управлінської діяльності. Перспективною залишається проблема вироблення уніфікованого підходу, який може бути впроваджено на інших спеціальностях і спеціалізаціях НУОУ та в інших ВВНЗ.

Література

1. Бойко О.В. Формування готовності до управлінської діяльності у майбутніх магістрів військово-соціального управління: Дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Національна академія оборони України / О.В. Бойко. – К., 2005. – 217 с.

Питання педагогіки

2. Драйден Г. Революция в обучении / [Пер. с англ.] ; Г. Драйден, В. Джаннетт. – М.: ООО "ПАРВИНЭ", 2003. – 672 с.
3. Завалишина Д. Н. Практическое мышление: Специфика и проблемы развития : [научное издание] / Д.Н. Завалишина. – М. : Изд-во "Институт психологии РАН", 2005. – 376 с. – (Труды Института психологии РАН).
4. Кашапов М. М. Психология профессионального педагогического мышления (методология, теория, практика) / М. М. Кашапов // Психология профессионального педагогического мышления [коллективная монография / под ред. М.М. Кашапова] / М. М. Кашапов. – М. : Изд-во "Институт психологии РАН", 2003. – С. 73-143. – (Труды Института психологии РАН).
5. Києнко-Романюк Л. А. Розвиток критичного мислення студентської молоді як загальнопедагогічна проблема: Дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / АПН України / Л. А. Києнко-Романюк. – К., 2007. – 235 с.
6. Козаков В.А. Самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение / В.А. Козаков. – К. : Вища шк., 1990. – 248 с.
7. Нецадим М.І. Військова освіта України: історія, теорія, методологія, практика : [монографія] / М.І. Нецадим. – К. : Видавничо-поліграф. центр "Київський ун-т", 2003. – 852 с.
8. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии : [учеб. пособие] / Г.К. Селевко. – М. : Народное образование, 1998. – 256 с.
9. Сериков В.В. Образование и личность. Теория и практика проектирования педагогических систем : [учеб. пособие] / В.В. Сериков. – М. : Логос, 1999. – 272 с.
10. Сисоєва С.О. Педагогічні технології у неперервній освіті : [монографія] / С.О. Сисоєва, А.М. Алексюк, П.М. Воловик, О.І. Кульчицька та ін. / [За ред. С.О. Сисоєвої]. – К. : ВППОЛ, 2001. – 502 с.
11. Спиридонов В. Ф. Психология мышления: Решение задач и проблем : [учеб. пособ.] / В. Ф. Спиридонов. – М. : Генезис, 2006. – 319 с. – (Серия: „Учебник 21 века”).
12. Чернилевский Д.В. Дидактические технологии в высшей школе : [учеб. пособие для вузов] / Д.В. Чернилевского. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 437 с.
13. Ягупов В.В. Загальнодидактичні основи навчання військовослужбовців строкової служби Збройних сил України: Дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Ін-т пед. і психології проф. освіти АПН України. – К., 2003. – 644 с.
14. Ягупов В.В. Військова дидактика : [навч. посіб.] / В.В. Ягупов – К. : ВПЦ "Київський ун-т", 2000. – 400 с.